

Evaluering af projekt om klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Kort om baggrund og formål:

Det går egentlig meget godt.

Men der er

- Mange forskelligartede elever
- Problemer med fravær
- Enkelte klasser med store problemer
- Indimellem manglende motivation
- Indimellem ringe sociale relationer

Det giver udfordringer.

Derfor:

Iværksatte vi initiativer for hele skolen og særlige initiativer for enkelte klasser

Især for at fremme faglige miljøer og sociale relationer samt mindske fraværet

Indhold:

1) Indledning, baggrunden	s.2
2) Formål	s.2
3) Vidensgrundlag og antagelser Forandringskæder	s.3
4) Beskrivelse af de konkret forløb, evalueringer og resultater	s.4
4.1 Skoleindsats	
Evaluering, resultater	s.5
4.2 Klassevis indsats	s.5
4.2.1 Den 2g klasse vi tog udgangspunkt i	s.5
Opsamling på trivselsundersøgelse	s.7
Opsamling på fraværsstatistik	s.9
Konklusion	s.10
4.2.2 Opsamling fra en 1g med en elevtrivselsgruppe	s.11
4.2.3 Opsamling fra en 2g med inddragelse af it-redskaber	s.12
5) Opsamlende, videre arbejde og anbefalinger	s.12
Bilag:	s.13

Kontaktpersoner, projektansvarlige: Helle Levinsen og Marianne Frederik

1) Indledning

Baggrund for projektet og udfordringer

Baggrunden

Elevbaggrunden på Frederiksberg Gymnasium er mere differentieret og sammensat end landsgennemsnittet. Der er relativt flere elever, der har forældre med lang videregående uddannelse, men også relativt flere forældre der har grundskolen som højeste uddannelse. Der er relativt flere elever med anden etnisk baggrund eller med gymnasiefremmed baggrund end landsgennemsnittet.

Skolen har traditionelt optaget de nærmest boende elever, hvorfor elevsammensætningen afspejler sammensætningen af befolkningen i vores lokalområde. Skolen har gennem de seneste 8 år haft væsentligt flere ansøgere end pladser.

Denne elevsammensætning medfører bl.a. at karaktergennemsnittet for studentereksamen ligger ca. 0,4 point under landsgennemsnittet og frafaldet er en smule større end landsgennemsnittet (2011).

Generelle undersøgelser på landsplan viser, at de mest almindelige årsager til fravær og frafald er faglige mangler, personlige problemer og manglende engagement. På Frederiksberg Gymnasium gøres der allerede en stor indsats for at fastholde elever med faglige og personlige problemer. Elever med manglende faglige forudsætninger skal ikke nødvendigvis fastholdes på en stx-uddannelse, men vejledes til anden ungdomsuddannelse. Ikke desto mindre kan der gøres en ekstra indsats for at fastholde flere elever, at tilskynde flere til at blive mønsterbrydere, at bryde 'koden', bedre at forstå og anvende det 'sprog', der tales i gymnasiet.

På Frederiksberg Gymnasium er der i skoleåret 2011/12 gennemført en evaluering af fraværsmønstret og årsagerne. Ud over sygdom, er de hyppigste forklaringer personlige og familiemæssige problemer, dernæst tid til at lave skriftlige opgaver og fagligt pres (stoffet er for svært).

Vedr. personlige og familiemæssige årsager er det vanskeligt for skolen at løse alle disse problemer. Der er en række foranstaltninger, der forsøger at mindske fraværet som følge af disse problemer; f.eks. iværksættelse af handleplaner i samarbejde med og samtaler med psykolog, rektor, studievejledere og læsevejleder evt. sygeundervisning ved elevers langtidssygdom.

Vedr. de faglige problemer har skolen i de sidste to skoleår (2011/12 og 2012/13) iværksat et initiativ med at hjælpe 1g'erne med lektielæsning ved at opdele dem i læsegrupper og ved at give obligatorisk hjælp 6 eftermiddage med lektiehjælp ved udvalgte 3.g elever. Efter en evaluering nytænkes det for næste skoleår (2013/14), i retning af et egentligt skrivestue for alle skolens elever. Derudover vil skolen fremover iværksætte nedenstående initiativer.

2) Formål

Hvad er projektets formål? Præsentation af initiativer.

Formål

På baggrund af elevsammensætningen, herunder en del elever med gymnasiefremmed baggrund, og erfaringerne hermed, ønsker Frederiksberg Gymnasium at gøre en ekstra

indsats i skoleåret 2012-13 og 2013-14 for at få lidt flere elever bedre igennem gymnasiet og for at fremme fastholdelsen. Vi ønsker i korthed at arbejde for følgende punkter:

- At udvikle strategierne for opfølgning på elevfravær
- At udvikle nye initiativer vedr. bedre studievaner; det gælder især faglig støtte til elever fra uddannelsesfremmede miljøer
- At udvikle elevernes skrivekompetencer; det gælder både skrivning som læringsredskab og skrivning som kommunikation
- At udvikle klasserumskulturen bl.a. ved hjælp af klasseledelse, elev-trivselsgrupper og elevmotiverende undervisningsformer
- At udnytte elevernes begejstring for informationsteknologi til elevaktivering og undervisningsdifferentiering

3) Vidensgrundlag og antagelser

Forandringskæde skoleindsats: Mindske fravær

Problemstilling og antagelser	Konkrete tiltag	Organisering	Effekter	Videre arbejde
En del af fraværet skyldes faglige problemer	2012/13: -Tidlig indsats over for fravær, klare og synlige regler, der ofte gentages, opfølgende samtaler.	Ledelse, studievejledning og teamlærere.	Vi måler på fravær og karakterer.	Fortsat udvalgsarbejde med lærere, elever og ledelse.
En del af fraværet skyldes manglende fælleskab og tydelig regler	-Lektiegrupper, lektiecafe, skriveværksted -Lærerkurser og idékataloger om studievaner, skrivekompetencer, målrettet lektiegivning, FG's studiehåndbog og progressionsplaner.	Lærerudvalg i samarbejde med ledelsen. Elevinddragelse i lektiecafeer, skriveværksted.	Trivselsundersøgelser.	Fortsat kursusvirksomhed og evaluering. Forslag vedr. studievaner indføres i FG's studiehåndbog.
	2013/14: -”Godt du kom til tiden uge” med overraskelser og præmier, inddragelse af SMS, billeder, videoklip, Facebook, november. -Konkurrence og præmie til den klasse med bedste afleveringsprocent, primo februar. -Præmier til de elever, der er tæt på 0% i fravær, særlige præmier til de elever, der på trods af mange barrierer alligevel	Arbejdsgruppe med lærere, ledelsesrepræsentant og elever med nye tiltag	Øget aktivitet på skolens Facebook	Fortsat initiativer til fællesskaber for eleverne Fortsat tilbud til forskelligartede elevgrupper Deltagelse i SIP (Skoleudvikling i praksis)

	gennemfører med lavt fravær, juni. -Det skal være 'okay at være god' initiativer -Tilbud om kursus i motivation og planlægning af tid		Antal deltagere	
--	---	--	-----------------	--

Forandringskæde for enkelte klasser: Klasserumskultur, inklusion og mindre fravær

Problemstilling og antagelser	Konkrete tiltag	Organisering	Effekter	Videre arbejde
Det forbedrer klasserumskulturen at engagere eleverne selv, som kollektiv, så meget som overhovedet muligt i problemløsninger. Det forbedrer motivationen at inddrage elevaktiverende undervisningsformer	Trivselsgrupper i 2 klasser: 2u og 1z (2012/13) Inddragelse af it-værktøjer i en klasse: 2w (2012/13)	Teamlærere og elever 2 lærere i klassen	Statistik over frafald, fravær og karakterer Trivselsundersøgelser Fokusgruppeinterviews og evalueringer	Trivselsgrupper indføres i klasser, hvor det er relevant Klasserumsledelse er skolens pædagogiske tema 2014/15 Der arbejdes fortsat på at inddrage nye it-værktøjer og sociale medier for at fremme elevernes motivation

4. (4-6) Beskrivelse af de konkrete forløb, evalueringer og resultater

4.1 Skoleindsats – forløb, evalueringer og resultater

Mindske fravær og få flere bedre igennem

2012/13:

Indsatser:

-Tidlig indsats over for fravær, klare og synlige regler, der ofte gentages, opfølgende samtaler.

-Lektiegrupper, lektiecafe, skriveværksted

-Lærerkurser og idékataloger om studievaner, skrivekompetencer, målrettet lektiegivning, FG's studiehåndbog og progressionsplaner.

De to første punkter har især været gennemført af ledelsen, studievejledere og teamlærere. I skriveværkstedet har 3g elever været inddraget som studiemedhjælpere.

Skolen har en række lærerudvalg med inddragelse af ledelsen og ind imellem elever. I dette skoleår har der været fokus på skrivekompetencer og ny skriftlighed. Der er udarbejdet progressionsplaner for AT-forløb. Der har været nedsat et udvalg, der har udarbejdet et idé katalog med 'gode studievaner' og eksempler på øvelser. Her har vi bl.a. været inspireret af et katalog fra Vordingborg, så vi har holdt sparringsmøder med. Disse forslag er videreformidlet til lærerne, for at de skal bruge dem og enkelte elevforslag er kommet med i den nye udgave af skolens studiehåndbog til eleverne. Denne studiehåndbog skal teamlærerne sørge for bliver taget i brug.

2013/14:

Formålet med indsatserne fra udvalget bedre studievaner i dette skoleår har været at øge fællesskaber og motivation, samt mindske fraværet:

- "Godt du kom til tiden uge" med overraskelser og præmier, inddragelse af SMS, billeder, videoklip, Facebook, november.
 - Konkurrence og præmie til den klasse med bedste afleveringsprocent, primo februar.
 - Præmier til de elever, der er tæt på 0% i fravær, særlige præmier til de elever, der på trods af mange barrierer alligevel gennemfører med lavt fravær, juni.
 - Det skal være 'okay at være god' initiativer: fremlæggelse af forskerspirerprojekter for interesserede elever og motivationscoaching.
 - Tilbud om kursus i motivation og planlægning af tid
- Dertil kommet 'det rullende universitet', Akademiet for talentfulde unge.
- Udvalget har i dette skoleår inddraget ledelsen og elever har aktivt deltaget i arbejdet.

Derudover har vi haft udvalg, der har arbejdet med progression i skriftlighed og de større skriftlige opgaver: DHO, SRO og SRP til hjælpe for lærere og elever. Udvalg der har arbejdet med inddragelse af nye it-værktøjer og nogle faglige udvalg.

2014/15:

I dette skoleår er der fokus på klasserumsledelse, dvs. de pædagogiske dage handler om det. Udvalget vedr. bedre studievaner fortsætter med fokus på motivation og sociale relationer. Derudover er der nedsat udvalg med temaerne: innovation, bedre lektiegivning, undervisningsdifferentiering, inddragelse af sociale medier i undervisningen, skrivekompetenceudvalg.

Evalueringsresultater:

På den ene side har de mange initiativer ført til pæne resultater:

Efter at søgetallet har været svagt faldende i et par år, steg søgetallet med 31% i 2014. Karaktergennemsnittet for studenterne er steget til nu at ligge på 7,1, men der er stor spredning i karaktererne mellem klasserne og mellem eleverne. (Se bilag 1)

Gennemførelsen på gymnasiet ligger på ca. 86% og ca. 74% af studenterne fortsætter på en lang videregående uddannelse.

Men fraværet og manglende skriftlige afleveringer er stadig lidt for højt, især for visse klasser. (Se bilag 1).

Og den sidste elevtrivselsundersøgelse viser, at Frederiksberg Gymnasium ligger et par procentpoint under landsgennemsnittet.

Derfor har skolen taget initiativer, som kan ses under skoleåret 2014/15.

Efter en drøftelse af trivselsundersøgelsen i Pædagogisk Råd og med inddragelse af elever, blev der peget på følgende indsatsområder:

1. Større lærerengagement i det sociale liv/aktiviteter i klassen.
2. Aktiviteter på tværs af klasser (faglige og sociale).
3. Aktiviteter på tværs af årgange – inden for en studieretning (faglige og sociale).
4. Flere ud-af-klasseværelset arrangementer/ekskursioner.
5. Gerne kort studietur/hyttetur forår i 1.g.
6. Klare fælles retningslinjer for adfærd, konsekvens ved mangler i skriftlig fravær, klasserumsledelse fra dag ét kombineret med at være i dialog med eleverne – 'se' dem, vise at man vil dem.
7. Mere undervisningsevaluering

4.2 Klassevis indsats – forløb, evalueringer og resultater

Klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse

Vores antagelse var, at det ville forbedre klasserumskulturen og mindske fraværet ved at engagere eleverne selv, som kollektiv, så meget som overhovedet muligt i problemløsninger. Vi ville afprøve en model med elevtrivselsgrupper.

Vi tog udgangspunkt i en 2g klasse, hvor der havde været mange problemer i 1g og sammenlignede med en ny 1g klasse, hvor der var færre problemer.

Derudover var det vores antagelse, at det ville forbedre motivationen at inddrage elevaktiverende undervisningsformer. Det blev forsøgt i de to 2g klasser, men med mindre gennemslagskraft, da det kun var to lærere i hver klasse, der forsøgte sig hermed.

4.2.1 Den 2g klasse vi tog udgangspunkt i

Der vil efterfølgende blive gjort mest rede for den 2g klasse vi tog udgangspunkt i, da problemerne var større og initiativerne flere.

Formål

Det overordnede mål er at få løst nogle (temmeligt grelle) problemer med klasserumskulturen (manglende engagement, uro og ikke-faglige aktiviteter, en meget grov omgangstone, drillerier på kanten af (men alligevel ikke) mobning, samt at holde de (ganske mange) fagligt svage elever fast på den deltagelse, der kan gøre det muligt for dem at bestå – herunder forhindre dem i at falde fra.

Erfaringerne herfra vil de involverede give videre til anvendelse og udvikling på skolen og for andre klasser.

Det overordnede projekt er at forsøge at engagere eleverne selv, som kollektiv, så meget som overhovedet muligt i disse problemers løsning.

Derfor vil vi starte året med at præsentere et tre-punkts-program for eleverne, som vi håber og tror, vi kan få opbakning bag:

a. "Her skal være rart at være for alle" Bedre klasserumskultur mht. omgangsformer, drillerier og 'for meget ballade'.

b. "Vi er her alle sammen for at lære noget". Bedre klasserumskultur mht. at respektere den faglige dagsorden. Mindre uro, ikke-faglig snak & Facebook, når der foregår undervisning! Vi

opprioriterer pædagogiske former, der bygger på elevaktiviteter. Vi hjælper hinanden med at holde koncentrationen om det faglige – og helst få alle med.

c. "Vi holder fast på hinanden". - Fraværskæmpelse ved at tage hånd om dem, der forsømmer lidt meget (herunder skriftligt).

Konkrete forløb og evaluering

Vi har primært forsøgt at opfylde formålene via teamlærernes arbejde og møder med en trivselsgruppe bestående af 6 elever. Trivselsgruppen blev repræsentativt sammensat, idet eleverne skulle skrive navnene på tre personer, som de personligt ville føle sig godt repræsenteret af. Hensigten var, at alle 'grupper' kunne regne med at blive repræsenteret, idet gruppen ikke blev valgt alene ved simpel stemmeflerhed, men også på en måde så samtlige elever fik mindst én af deres "personlige repræsentanter" i gruppen.

Der blev holdt møder i trivselsgruppen ca. 9 gange i alt i perioden september 2012 til april 2013. Planen var hver 2. uge; men ofte gik der længere tid p.g.a. skoleferier, undervisning og andre opgaver.

Vi har drøftet de tre overordnede punkter, især punkt a, med trivselsgruppen. Og vi har drøftet resultaterne af to spørgeskemaundersøgelser om trivsel.

Teamlærerne har – i samarbejde med trivselsgruppen - jævnligt drøftet forslag med hele klassen, og specielt i forbindelse med klassens meget dårlige resultater i den landsdækkende trivselsundersøgelse, planlagde og gennemførte trivselsgruppen et gruppearbejde og en klasseopsamling om dette.

De øvrige lærere har fået diverse referater, men er ellers kun blevet involveret "på eget initiativ".

De dominerende temaer i trivselsgruppens arbejde har i øvrigt været:

- 1) Afskaffelse af småsnak/ikke-faglige dagsordener i timerne – bl.a. ved at tvangsplacere eleverne på af trivselgruppen fastlagte pladser, men også på forskellige andre måder.
- 2) Planlægning af sociale arrangementer for hele klassen.
- 3) Diverse enkeltpersoners trivsel (i et enkelt tilfælde for at stoppe noget lidt mobningsagtigt, ellers kun "omsorg").
- 4) Arbejde med diverse småkonflikter om f.eks. oprydning og udluftning i klasselokalet.
- 5) Forskellige "rutinemæssige teamopgaver" som studierejser og planlægning af skr.opg.
- 6) Praktiske trivselsmæssige småting som te/kaffeordning med køb af vandkoger - og udsmykning på væggen.
- 7) Temmelig uforpligtende diskussioner om undervisningen (pædagogisk variation m.v.)

Vores evaluering består dels af fokusgruppeinterviews med trivselsgruppen og en anden mindre gruppe i klassen, og dels af de statistiske undersøgelser af trivselen (den landsdækkende samt en "ekstraordinær" ved slutningen af 2.g) samt fraværstatistikken.

Opsamling på trivselsundersøgelserne (Se uddrag i bilag 3)

Den generelle, landsdækkende trivselsundersøgelse, der blev gennemført i slutningen af september, kort efter projektets start, viste meget dårlige resultater for klassen på adskillige punkter.

Elevernes vurdering af den generelle elevtrivsel lå således på 68 ud af 100 point – hvor skolens gennemsnit var 75, meget tæt på landsgennemsnit. Vurderingen af "arbejdsroen"

var 29 (mod landsgennemsnit 57), "forståelse og respekt for hinanden" kun 54 (mod 73), "socialt sammenhold" 66 (mod 74).

Lige før sommerferien, ved slutningen af 2.g, gennemførte vi en ny undersøgelse med samme spørgsmål og samme skala (også som individuel pc-besvarelse).

Her var resultaterne bemærkelsesværdigt bedre. Den generelle vurdering var således oppe på hele 87 og det sociale sammenhold på 80 – langt over landsgennemsnittet. Også forståelsen og respekten var steget, til 72, og "tryghed i klassen" rundede hele 92 point. Arbejdsroen var næsten fordoblet, dvs. normaliseret på 56. Men ellers var der ikke nær så store eller entydige ændringer mht. vurderingerne af lærerne, undervisningen eller elevernes faglige motivation og adfærd. Dog er vurderingen af, hvor gode "lærerne er til at motivere dig" steget fra 45 til 64 – men vurderingen af "egen motivation" er alligevel faldet fra 74 til 68... Oplevelsen af "at lære noget nyt hver dag" er steget fra 64 til 75, men evnen til at møde og aflevere til tiden er faldet betydeligt (hhv. fra 80 til 70 og fra 75 til 67). Både oplevelsen af elevindflydelse og variation er steget – begge med 10 point.

Med de store forbehold, som vi behandler nedenfor, peger spørgeskemaerne på, at der er sket en bemærkelsesværdig forbedring af den sociale trivsel og en vis forbedring af undervisningsmiljøet i netop den periode, forsøget foregik.

Fokusgruppeinterviews

De to fokusgrupper var som nævnt hhv. trivselsgruppen og en gruppe "andre", som vi i udgangspunktet forsøgte at samle lidt repræsentativt. Det sidste lykkedes dog dårligt: der endte med at kun at deltage én pige – og tre drenge, der tilsammen ikke dækker bredden i drengegruppen så godt.

Ikke desto mindre fik vi mange spændende inputs:

Der var stor enighed blandt samtlige om, at klassen havde gennemgået en betydelig positiv udvikling – både mht. faglig dagsorden og mht. trivsel i og uden for klasserummet. Altså vedr. a) og b). At der, c), slet ikke var frafald i 2.g, er bare en konstatering.

Derfor var det heller ikke meget diskussion om udviklingen, men mere om årsagerne til denne.

Ligesom vi selv påpeger det nedenfor, har begge fokusgrupper øje for, at andre faktorer end "trivselsgruppeprojektet" kan have været drivende for fremskridtene.

F.eks.: "folk er blevet enige med sig selv om, (at vi vil) gerne gøre noget ved det, ikke? Måske også for at få nogle ordentlige karakterer", "i 1.g skal alle lige finde sig selv", "vi har modnet os mere" og "nu kender vi hinandens grænser og sådan".

Det nævnes også, at det skulle have haft en positiv effekt på fagligheden i klasserumskulturen, at nogle (måske "useriøse") elever forlod klassen. (NB: Dette skete dog i løbet af første g – så disse kan dårligt være afgørende for den dårlige trivsel i september i 2.g. Der var ikke en eneste, der forlod klassen, mens "forsøget" løb (altså i 2.g)).

Ændringer af lærernes undervisning får ikke skyld for at være en væsentlig årsag til den positive udvikling. Men der er mange iagttagelser af en positiv hhv. negativ spiral, af en dynamik mellem elever og lærere i forhold til at udvikle en faglig klasserumskultur: "Hvis timerne er for kedelige, er jeg mere tilbøjelig til at pjatte." "Hvis eleverne er nogle idioter bliver lærerne det også." "Hvis eleverne er mere stille, så vil lærerne også gøre en indsats mht. til variation i undervisningen." "Der er mere ro nu, og lærerne er mere motiverende." Lærerne er angiveligt også blevet bedre til at give eleverne god respons, hvilket skulle forklare, at lærernes "evne til at motivere" får flere point.

Vurderingen af *trivselsgruppens betydning* er til gengæld temmelig forskellig:

Trivselsgruppen selv føler i betydeligt højere grad end "de andre", at gruppen har spillet en rolle – med at rejse problemer og med at løse dem. "De andre" mener i første omgang ikke, at gruppen har lavet meget andet end at tildele eleverne faste pladser (for at bryde snakkekulturen). Dette roses dog, bl.a. således: "der var det godt at trivselsgruppen var med ind over, fordi de havde en indsigt – som lærerne ikke havde – i hvem der snakkede og ikke snakkede".

Senere i samtalen anerkendes det imidlertid "at det er nogen af dem fra trivselsgruppen, der har været med til at skubbe på, at der faktisk kom nogle arrangementer. Men der er jo nogen, der bare kommer med mere initiativ end andre, og det er da tit det, der gør, at der sker noget" Tilføjelsen peger måske på, at trivselsgruppen samler nogle af de initiativrige elever/"sociale centre" – og at disse så bliver opfattet som sådan (individuel), frem for som en del af trivselsgruppen, selv om ideen til et initiativ måske er udsprunget der.

Begge fokusgrupper er entydigt positive over for "valgmetoden" og trivselsgruppens repræsentativitet. (En af "de andre":) "Det var meget godt, fordi alle grupper blev repræsenterede. Vi får alle med. Det har det da også vist – at det var ret spredt i gruppen. Og vi var jo meget i klier i 1.g i hvert fald".

En enkelt er inde på, at trivselsgruppen *ikke* blev set på "som politimænd", men at "nogen lige prøvede at gøre det" – "de syntes, de havde et ansvar for klassen" – men: "de blev hurtigt klar over, at det ikke virkede"

Begge grupper er inde på, at synligheden og inddragelsen af hele klassen ikke havde været optimal – og ønskede mere tid til dette. Måske lettest gennemførlig er ideen om at elevernes meget velfungerende samlingspunkt, (OBS!!) en Facebook-gruppe, bruges til mere kommunikation og debat om trivselsgruppens arbejde.

En positiv sidehistorie er de kønsopdelte Facebookgrupper, der åbenbart bidrager til et inkluderende socialt liv i klassen.

Opsamling på fraværsstatistik

Ingen elever meldte sig ud i løbet af 2g. Der er dog stadig et stort fravær i forhold til andre klasser på FG. Og i 3g stiger fraværet desværre og en enkelt melder sig ud p.g.a. for stort fravær og personlige problemer. (Se bilag 2).

Evalueringsproblemer:

Det ser umiddelbart pænt ud, at vi har både kvantitative (fraværsstatistik og trivselsundersøgelser) og kvalitative (fokusgruppeinterviews) elementer i evalueringen.

Men i forhold til at vurdere vores faktiske resultater, må vi tage rigtigt mange forbehold:

- Først og fremmest tager evalueringen kun på et intuitivt plan (vores forbehold i vurderingerne ud fra vores erfaringer) højde for det faktum, at alle gymnasieklasser gennemgår en udvikling mht. for eksempel trivsel, klasserumskultur og faglighed i løbet af 2.g. Og at det ikke er undtagelsen, men reglen, at denne udvikling, i hvert fald hvad faglighed og klasserumskultur angår, er positiv.

En ædruelig vurdering af vores projekt ville faktisk kræve, at vi havde en tilsvarende 1.g klasse med tilsvarende problemer, som vi så *ikke* lavede nogen projekter i, men blot gennemførte præcis samme "målinger" på i starten og ved slutningen af 2.g. Hvis der så var tydelige forskelle på "forbedringsniveauet", kunne man argumentere for, at projektet havde

haft en effekt. – I hvert fald hvis vi snakkede om 10 klasser med og 10 klasser uden projekter...

- Dernæst er der problemer ved vores "målemetode". Allerede når vi laver en ny "trivselsundersøgelse *kun* i vores klasse – og vi inden det har haft store diskussioner i både trivselsgruppen og klassen om det elendige resultat af den første undersøgelse – er der lagt op til, at den nye undersøgelse skal give et bedre resultat! Hvem vil ikke hellere være med i en succes, end i en fiasko...?

Resultaterne fra efterårets "almindelige" trivselsundersøgelse kan måske nå at blive inddraget som en delvis korrektion.

- Endelig er der interview-delen, hvor en oplagt fejlkilde er, at "moderatorerne" er de ansvarlige lærere, der stadig har klassen, giver dem årskarakterer osv. ... Faren for et element af "pleasing" i elevernes kommentarer og vurderinger er stor – uanset hvor meget lærerne tilstræber at være neutrale, lyttende og åbne for kritik.

Her ville en udefrakommende instans til at varetage interviewene med fokusgrupperne nok have været en fordel.

Konklusion

Med alle disse forbehold vil vi alligevel forsøge at konkludere:

Positive erfaringer (og "det skal vi prøve igen"):

- Selve ideen med at forsøge at *involvere* eleverne som ligeværdigt ansvarlige (og besluttende) i den proces, der skulle skabe bedre trivsel og klasserumskultur, er blevet positivt modtaget af alle i klassen fra start til slut – og synes at have haft en positiv effekt eller i hvert fald at have bidraget til noget:
- Med alle de ovennævnte forbehold in mente – synes der at være sket en voldsomt positiv udvikling i løbet af "trivselsgruppens regeringsperiode" fra september tom. april i 2.g, både hvad angår den faglige dagsorden i klasserumskulturen og (især!) hvad angår elevernes sociale trivsel, indbyrdes respekt og tryghed. (Trivselsgruppeprojektets *selvstændige* betydning for dette kan hverken be- eller afkræftes entydigt!)
- Det demokratiske princip bag valget af den "repræsentative gruppe" (dem med mange stemmer – men dog således at *alle* elever skal kunne genkende mindst én i gruppen som "deres" repræsentant) fik tilslutning fra eleverne og havde den tilstræbte effekt: at "trivselsgruppen" samlede personer, der tilsammen *repræsenterede de meget forskellige grupper* i klassen. Dvs. at "naturlige ledere" af ikke bare de største, men alle grupper kom med, således at gruppen – erkendt eller ej – som helhed havde en betydelig indflydelse på/autoritet i klassen.
- Samtlige seks personer i trivselsgruppen viste stor ansvarlighed og mødte stabilt frem i hele forløbet – selv om møderne lå i deres "fritid" (dog på en "tidligt fri dag"), og selv om de ikke på forhånd havde valgt at "stille op" til hvervet. Det siger måske noget om, at kammeraternes tillid til dem appellerede til deres ansvarlighed og motivation.
- Elevernes ansvarlighed gjaldt også trivselsgruppen *som kollektiv*: på møderne var der stor vilje og evne til at fungere som en gruppe og nå frem til fælles beslutninger – også om emner, der ikke i udgangspunktet var enighed om. (På den måde kan gruppen måske også *indirekte* have medvirket til, at trivselsproblemerne ved starten

af 2.g ikke samtidig udviklede konflikter mellem forskellige "grupperinger" i klassen?).

- Sammenfattende vil vi konkludere, at hele ideen med den "repræsentative" gruppe er værd at gentage nogenlunde i denne form.

Negative erfaringer (og "ideer til forbedringer"):

- Som det fremgår, især af interviewet med fokusgruppen "de andre", har der ikke været tilstrækkeligt rum for/tid til trivselsgruppens tilbagemeldinger til og slet ikke til dialog og debat med resten af klassen. Dette afspejler sig blandt andet i, at "de andre" har et meget ufuldstændigt billede af trivselsgruppens arbejde, men formentlig også i et uudnyttet potentiale for trivselsgruppens arbejde. To ideer til forbedring/afhjælpning af dette problem er:
- At teamlærernes fag og klassen skemalægges med nogle få ekstra moduler om året, som så – efter aftale, i afmålte mængder på de helt rigtige tidspunkter – kan bruges af trivselsgruppen til "klasse møder".
- At elevernes Facebookgrupper bruges meget mere aktivt af trivselsgruppen(-s elever): Der skal lægges referater, spørges til emner der ønskes drøftet, føres debatter...
- Begge fokusgrupper er inde på, at mange af de oplagte indsatsområder for trivselsgruppen er allermest aktuelle i 1.g. Dvs. at der skulle have været nedsat/ skal nedsættes en trivselsgruppe allerede dér. Måske omkring efterårsferien, hvis man skal bevare fordelene ved "grupperepræsentativiteten" (på det tidspunkt har grupperne typisk vist sig/fundet hinanden).
- I forlængelse af dette: der er også elevønske om en trivselsgruppe i 3.g – dog med mindre intensitet. Der foreslås årlige nyvalg – for at sikre den fortsatte repræsentativitet (også af hensyn til evt. nye elever).
- Eleverne antyder sporadisk frustration (eller måske snarere resignation) over, at ikke alle lærere er lige involverede/engagerede i "trivsels-arbejdet" med klassen. Her er vi nok ude at røre ved projektets objektive rammer, idet det er svært at kræve alle ikke-teamlæreres store og detaljerede trivsels-engagement i måske 6-7 forskellige klasser under en nuværende overenskomst med f.eks. aftale om et, højst to lærermøder pr. klasse pr. år...
- Den meget begrænsede inddragelse af de øvrige lærere har utvivlsomt medvirket til, at det mere "pædagogisk udviklende" hjørne af projektet (elevindflydelse og variation som redskab til motivation og mere *fagligt* engagerede elever) ikke har haft stor vægt. Alligevel er der sket en positiv udvikling, hvis man skal tro spørgeskemaundersøgelserne, men imidlertid ikke med nogen effekt (elevmotivationen faldet!).

4.2.2 Opsamling fra en 1g med en elevtrivselsgruppe

Denne 1g klasse er en studieretning med bioteknologi A, matematik B og fysik B. Klassens teamlærere har fulgt de råd, der gives temalærerne via idékatalog om studievaner, FG's studiehåndbog mv. Og de havde nedsat en trivselsgruppe med elever og holdt et møde med dem. Derudover havde de som andre teamlærere drøftet trivselsundersøgelsen med klassens elever.

Hovedkonklusionen fra lærerne er, at det er "vores generelle indtryk af klassen, at det er lykkedes at skabe en god klasserumskultur, og at klassen er velfungerende både fagligt og socialt"

"Dette indtryk blev bekræftet ved lærerteamets samtaler med alle eleverne i oktober/november 2012. Her lød det stort set fra alle eleverne, at de var glade for at gå i klassen, og at de havde det godt med hinanden. På dette tidspunkt gav 3 elever udtryk for, at de overvejede at skifte klasse, men de er alle blevet i klassen, fordi det var en god klasse at gå i. Derudover har flere lærere og studievejlederen også haft samtaler med de pågældende elever. Ved disse elevsamtaler blev det påpeget over for flere elever, at vi mente, at de ikke prioriterede det faglige og lektierne højt nok i forhold til det, vi havde forventninger om og mente, at der var behov for. De fleste af disse elever hører i dag til den gruppe af elever, som ikke længere går i klassen". Det samme billede viste sig ved trivselsundersøgelsen. (Se bilag 4)

Det er meget vanskeligt at sammenligne indsatser og virkninger på de forskellige klasser. Der er en tendens til, at studieretninger med naturvidenskabelige fag samt studieretninger med engelsk A, samfundsfag B og matematik B har mindre fravær og ligger en smule højere i karaktergennemsnit. Mens studieretninger med mediefag og samfundsfag A generelt ligger dårligere. (Se bilag 1)

4.2.3 Opsamling fra en 2g med inddragelse af it-redskaber

Denne 2g klasse er fra en studieretning med engelsk A, samfundsfag B og matematik B, og er en af de mere velfungerende klasser. Lærerne deltager også en i et lærerudvalg, der undersøger, afprøver og laver lærerkurser vedr. inddragelse af nye it-værktøjer i undervisningen. Og ikke haft så meget tid til denne del af udviklingsprojektet. De har bl.a. afprøvet videooptagelser med smartphones som et redskab i undervisningen i flere klasser. Desværre melder eleverne tilbage, at "de skal bruge lang tid på at sætte sig ind i det tekniske og at det tager for meget tid fra selve det faglige indhold". (Se bilag 5)

5) Opsamlende, videre arbejde og anbefalinger

Frederiksberg Gymnasium er stadig et gymnasium i fremgang, og med meget forskelligartede elever. Hvor forskellige elevernes baggrund er, har vi besluttet igen at undersøge; idet den sidste undersøgelse er fra 2010.

Det betyder, at vi skal fortsætte med de generelle tiltag, vi har besluttet med klare, tydelige, synlig krav, forventninger og konsekvens. Det gælder både tilstedeværelse, afleveringer og faglighed. Ligesom vi skal fremme trivslen, motivationen og fællesskaber, som det fremgår under punkt 4.1. Her skal vi også være opmærksomme på, at rigtig mange elever føler sig presset og stresset, så vi skal også overveje, hvordan vi kan afhjælpe det.

Vi skal løbende evaluere de forskellige tiltag og huske at klasser og elever er forskellige, derfor skal der indimellem være forskellige tiltag.

En elevtrivselsgruppe med de formål og opgaver, som fremgår under punkt 4.2 er et godt tiltag i klasser, hvor der er stort frafald eller dårlige sociale relationer. Det har vi erfaret op til flere gange, og elever der har prøvet det, anbefaler trivselsgrupper.

Bilag:

Bilag 1: Fravær og karakterer

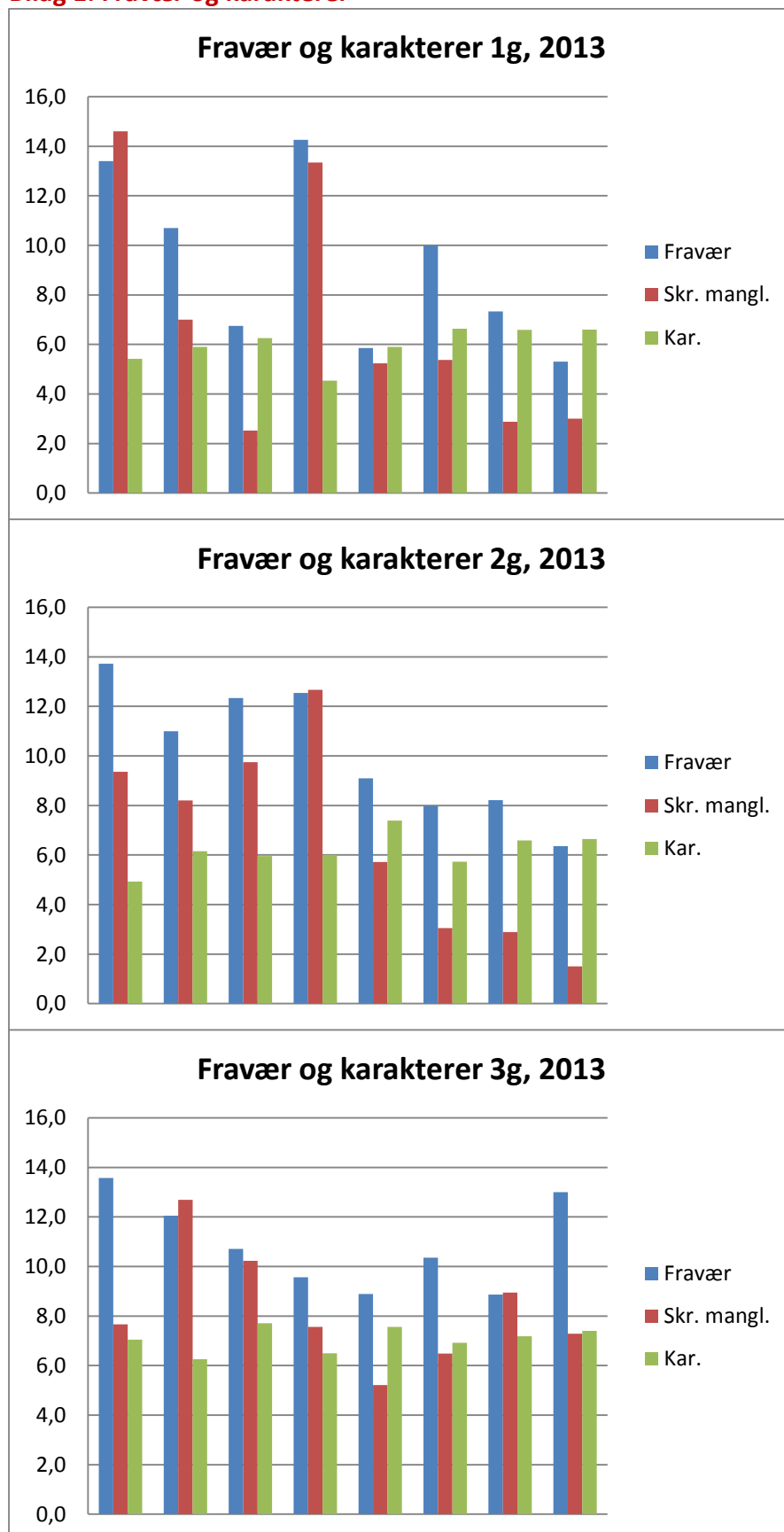
Bilag 2: Årskaracterspredning i en 3g klasse (samt gennemsnit for fravær og karakterer)

Bilag 3: Uddrag af trivselsundersøgelse

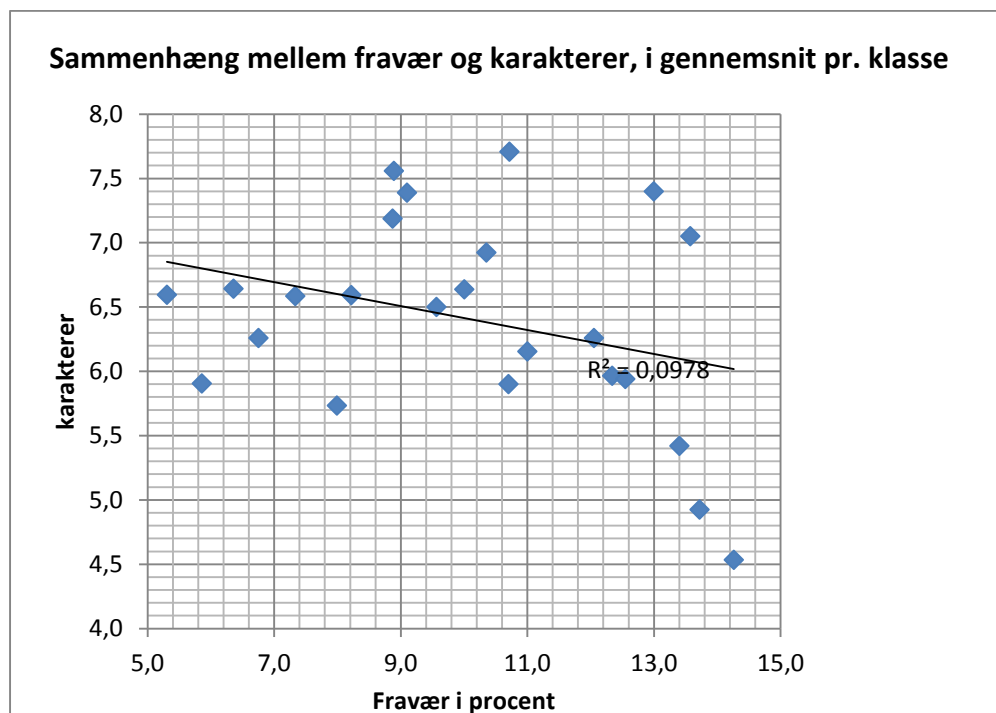
Bilag 4: Opsamling fra en 1g med en elevtrivselsgruppe

Bilag 5: Opsamling fra en 2g klasse med inddragelse af nye it-redskaber

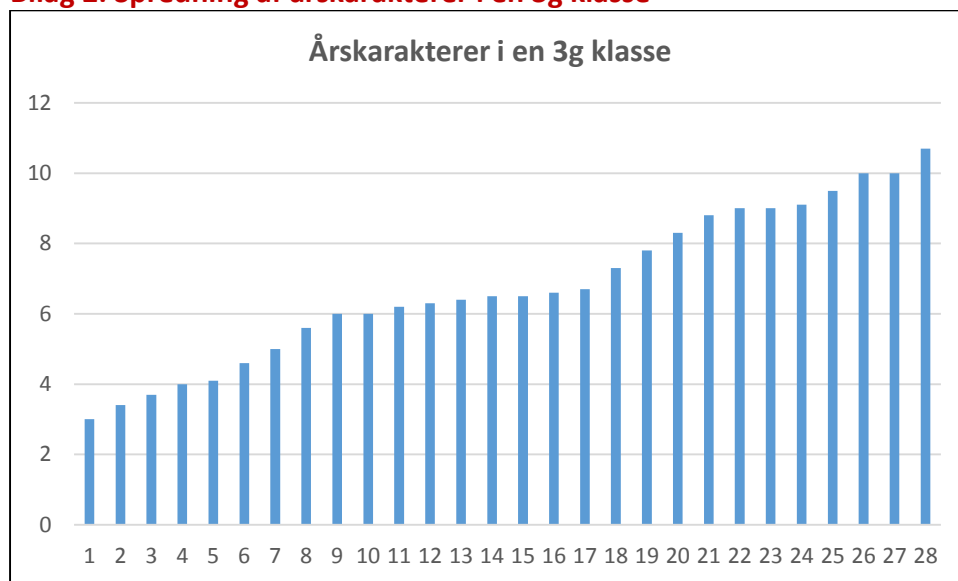
Bilag 1: Fravær og karakterer

* Egne beregninger og der kan være mindre fejl; hvis der f.eks. har manglet karakterede, da jeg beregnede

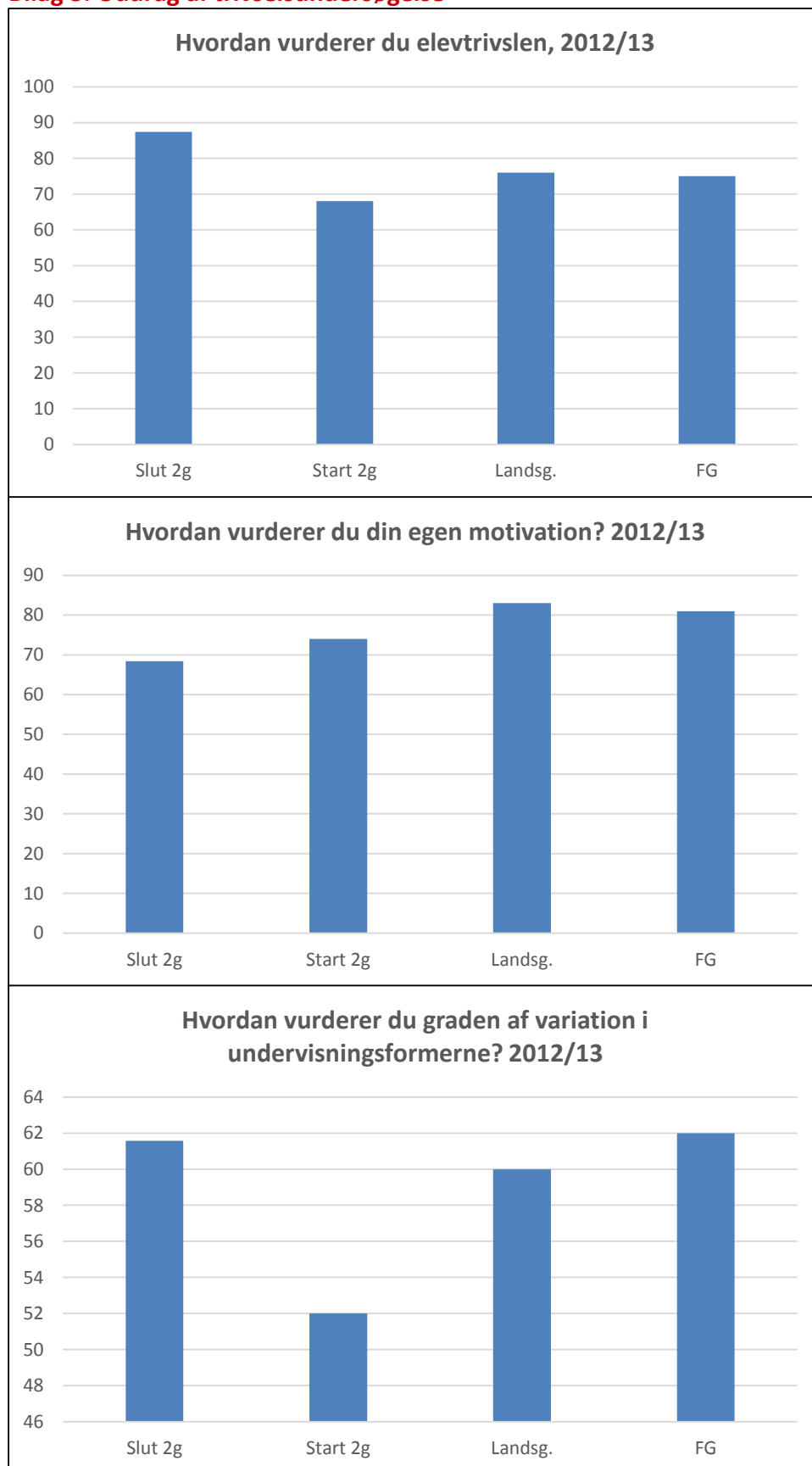

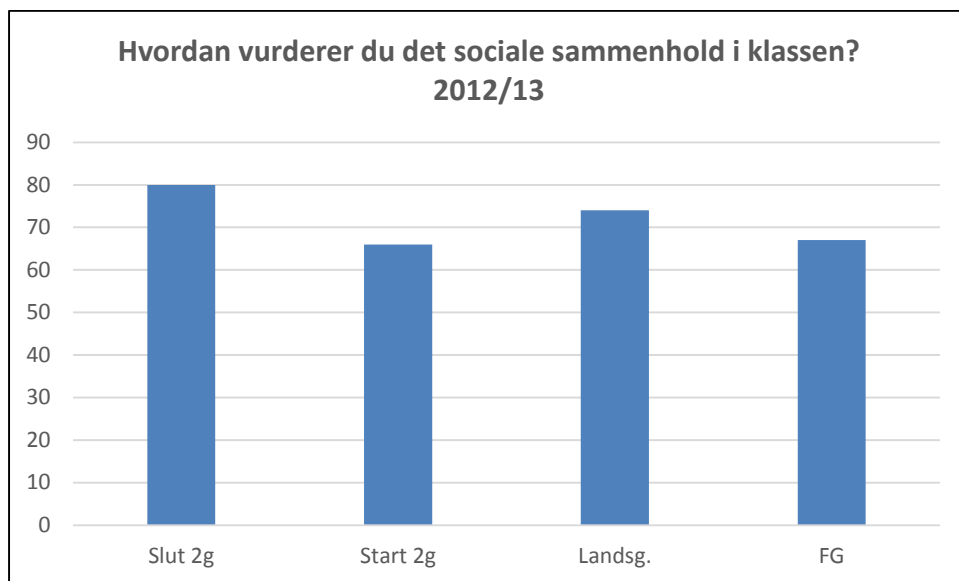
Bilag 2: Spredning af årskarakterer i en 3g klasse

I gennemsnit fravær: 17,6% og årskarakter 6,8

Bilag 3: Uddrag af trivselsundersøgelse

Bilag 4: Evaluering af klasserumskultur, inklusion og fraværsbekæmpelse i en 1g

Planlagte tiltag for at skabe en god klasserumskultur, inklusion og bekæmpe fravær

Allerede inden eleverne i denne 1g begyndte i august 2012, havde klassens lærere og lærerteamet besluttet sig for en række tiltag for at skabe en god klasserumskultur. Målet var at skabe en klasse, hvor der var en klar faglig dagsorden og et godt socialt klima. Derfor blev der taget en række initiativer fra starten:

- Eleverne skulle have faste pladser fra starten. Formålet med disse faste pladser var at sprede de elever, som havde sværest ved at holde koncentrationen omkring den faglige dagsorden og sætte dem blandt nogle, der havde lettere ved at fastholde koncentrationen. Derudover blev de mest ukoncentrerede elever så vidt muligt placeret på de forreste pladser.
- Alle eleverne skulle fra starten være i en lektiegruppe. Lektiegrupperne skulle dels bruges til gruppearbejde i modulerne, dels bruges til at eleverne skulle mødes i fritiden og lave lektier sammen. Formålet havde således både en faglig og en social funktion.
- Forsøgslærerne nedsatte en trivselsgruppe, som bestod af 4 elever, klassen havde valgt som deres repræsentanter. Formålet med trivselsgruppen var, dels at forsøgslærerne kunne diskutere konkrete problemstillinger af faglig og social karakter, dels at eleverne gennem deres repræsentanter kunne fremsætte problemstillinger, som vi i fællesskab skulle drøfte. Formålet var også at give eleverne indflydelse og ejerskab til, hvordan det faglige og sociale klima fungerede i klassen.
- Teamlærerne skulle sammen med 2 elever koordinere og fordele mængden af skriftlige afleveringer. Alle lærerne skulle i starten af hvert semester indskrive deres skiftlige afleveringer på Ludus. Formålet var at sikre en nogenlunde jævnbyrdig skriftlig arbejdsfordeling over ugerne og dermed også mindske det skriftlige fravær.
- Teamlærerne opfordrede generelt klassens lærere til:

- at anvende elementer fra cooperative learning i undervisningen med det formål at lade eleverne arbejde med forskellige gruppesammensætninger og give eleverne mere taletid og derigennem styrke deres faglighed.
- give elever et tydeligt mål for, hvad lektien skal bruges til.
- Teamlærerne lavede derudover en forventnings-afstemning mellem eleverne og lærerne om, hvilke forventninger og krav vi havde til hinanden for at lette overgangen fra folkeskolen til gymnasiet. Her var der igen fokus på både det sociale og faglige element.
- Teamlærerne vil månedligt følge fraværsudviklingen både i modulerne og for det skriftlige arbejde for alle eleverne. Formålet var hurtig indgriben og hjælp til eleverne for at få rettet op på uheldige vaner.
- At lærerne skulle opfordre eleverne til at lave fællesarrangementer i deres fritid, hvor alle blev inviteret.

Evaluerings af tiltag der skulle skabe en god klasserumskultur, inklusion og bekæmpe fraværet:

Ud- og indmeldte elever:

I august 2012 startede 30 elever i denne 1g, og i oktober 2013 er der 24 elever tilbage i klassen.

En elev gik kun i klassen et par uger, inden hun meldte sig ud, angiveligt p.g.a. for lang transport. Da grundforløbet sluttede i januar 2013, kom der 2 nye elever i klassen, mens en fra klassen valgte af skifte til en anden studieretning. Den ene af de 2 nye elever blev kun i klassen et par måneder og meldte sig derefter ud af gymnasiet p.g.a. for meget arbejde i sin fritid, hvorfor han havde meget svært ved at klare de faglige krav. En tredje elev havde været igennem en periode med spiseforstyrrelser. Hun var fagligt meget svag og var gentagende gang blevet taget i at skrive de skriftlige opgaver af, hvilket til sidst betød, at hun blev bortvist. En fjerde elev meldte sig ud under eksamen p.g.a. problemer med at klare de faglige krav. Yderligere 2 elever besluttede at starte i 2.g på et andet gymnasium, da de mente, at de der kunne få højere karakterer. Endelig besluttede en elev i begyndelsen af 2.g at skifte studieretning, da han havde svært ved at klare de naturvidenskabelige fag. Dermed er vi oppe på 8 elever, som har forladt klassen, hvilket er flere end forventet. Heldigvis er det ikke vores indtryk, at nogen af eleverne har fravalgt klassen, fordi der har været dårlig stemning, eller de ikke har følt sig hjemme i klassen - tværtimod tror vi, at den gode stemning har været med til at forhindre et endnu større frafald.

Vores generelle indtryk af klassen er, at det er lykkedes at skabe en god klasserumskultur, og at klassen er velfungerende både fagligt og socialt.

Elevsamtaler:

Dette indtryk blev bekræftet ved lærerteamets samtaler med alle eleverne i oktober/november 2012. Her lød det stort set fra alle eleverne, at de var glade for at gå i klassen, og at de havde det godt med hinanden. På dette tidspunkt gav 3 elever udtryk for, at de overvejede at skifte klasse, men de er alle blevet i klassen, fordi det var en god klasse at gå i. Derudover har flere lærere og studievejlederen også haft samtaler med de pågældende elever. Ved disse elevsamtaler blev det påpeget over for flere elever, at vi mente, at de ikke prioriterede det faglige og lektierne højt nok i forhold til det, vi havde forventninger om og mente, at der var behov for. De fleste af disse elever hører i dag til den gruppe af elever, som ikke længere går i klassen.

Trivselsundersøgelse:

På nogenlunde samme tid gennemførte alle elever på Frederiksberg Gymnasium en stor trivselsundersøgelse. Den viste samme billede som ovenfor beskrevet: At klassen er socialt velfungerende.

Socialt netværkskort:

For at prøve at få et mål for, hvor socialt velfungerende klassen var, prøvede vi at lade klassen udfylde et socialt netværkskort (se bilag) i november 2012. Her skulle eleverne skrive, hvem de snakkede mest med fra klassen, og derefter talte vi antallet af sociale relationer. Det viste sig, at bortset fra en enkelt elev, som kun havde 1 social relation, var ingen isoleret i klassen.

Ad faste pladser:

Der er fortsat faste pladser i klassen. Eleverne foretrækker generelt de faste pladser, da det hjælper dem med at koncentrere sig omkring den faglige dagsorden.

Ad lektiegrupper:

Lektiegrupperne har ikke fungeret efter hensigten. Det har været svært for os at pege på enkelt faktorer, der er årsagen til, at det ikke har fungeret. Måske har det været fordi:

- Eleverne ikke har følt ejerskab omkring lektiegrupperne
- Det har været svært at finde tid til at mødes i fritiden
- De har følt, at lektiegrupperne blev tvunget ned over hovedet på dem

Dette var de ting, som trivselsgruppen påpegede. Derefter prøvede vi at sammensætte nye lektiegrupper, som tog højde for elevernes ønsker, men det er ikke vores indtryk, at det blev bedre af den grund.

Ad trivselsgruppen:

Trivselsgruppen har kun haft et enkelt møde. Vores vurdering er, at der simpelthen ikke har været behov for flere, da de øvrige tiltag og samtaler, der har fundet sted, har virket efter hensigten, så klassen i dag fremstår som en fagligt dygtig klasse med en behagelig klasserumskultur. Dog er der et par enkelte elever, som har lidt sværere ved den faglige fordybelse og koncentration.

Koordinering af skriftligt arbejde:

Omkring koordinering af det skriftlige arbejde er det lykkedes at fordele opgavebyrden nogenlunde jævnt, men det betyder ikke, at der ikke har været nogle elever, som har haft svært ved at planlægge afleveringerne. Fremadrettet vil det derfor være en god ide at coache eleverne i, hvordan de planlægger deres arbejde på en mere optimal måde.

Ad fravær:

Fraværet i klassen har generelt været lavt. Faktisk var det den 1.g med det laveste fravær på skolen (gennemsnit i juni 2013). Teamlærerne har løbende fulgt fraværsudviklingen. De elever, der har haft et stort fravær i morgenmodulerne, er blevet kontaktet af en af de andre elever, som ikke har svært ved at komme op om morgenen.

Bilag 5: Evaluering med 2g om nye it-redskaber

Videoptagelser med smartphones

Evaluering af elvaktivering og undervisningsdifferentiering ved anvendelse af videoptagelser med smartphones.

Kvantitativ evaluering

Alle elever har prøvet videoptagelser med smartphones en gang og har derved skulle tilegne sig kompetencerne sideløbende med den faglige del af forløbet. Derved har de ikke arbejdet med mediet efter at de er blevet mere fortrolige med det.

· Er videoptagelser med smartphones et godt redskab i undervisningen?

Nej: 34 Ja: 21 Ved ikke/blankt: 5

Kvalitativ evaluering

Over flere klasser end de adspurgte ved spørgeskemaerne, fordelt på 3 årgange er konklusionen at eleverne typisk oplever at de skal bruge lang tid på at sætte sig ind i det tekniske og at det tager for meget tid fra selve det faglige indhold.

Her er der blandt elever der både har anvendt screencasts og videoptagelser med smartphones en udbredt opfattelse at screencasts er bedre at arbejde med pga. der er færre tekniske adgangsbarrierer.

Konklusion

- Af tidsmæssige årsager være problematisk at anvende videoptagelser med smartphones i et enkelt forløb.
- Muligvis kan det være et fordelagtigt redskab hvis der i højere grad er tale om gentagende anvendelse.
- Sidst kan screencasts være et bedre alternativ hvis der er tale om et redskab der ikke skal anvendes fremadrettet